

Úvod

K 1. březnu 2001 se uskutečnilo v České republice sčítání lidu, domů a bytů (dále jen sčítání). Jednalo se o osmé sčítání v období po vzniku Československa. Ještě v průběhu roku 2001 byly zpracovány předběžné výsledky, které byly publikovány v členění za jednotlivé obce, okresy a kraje. Do zpracování definitivních výsledků sčítání, které probíhalo v roce 2001 a 2002, podstatně zasáhly povodně v srpnu 2002. Jednou z nejvíce postižených institucí státní správy v Praze se stal Český statistický úřad. Vlastní data sčítání znehodnocena nebyla, ale stěhování úřadu do náhradních prostor, zničení techniky, materiálu, publikací apod. vedlo ke zdržení ve zpracování pořízených dat a jejich analýz. Výsledky sčítání jsou postupně zveřejňovány jednak ve sdělovacích prostředcích včetně internetu, jednak formou publikací a to jak tištěných, tak elektronických. Nejprve byly vydány publikace uvádějící souhrnné údaje za jednotlivé okruhy zjištěných informací. Definitivní výsledky sčítání jsou tvořeny mimořádně rozsáhlým souborem údajů, mnohdy i v podrobném kombinačním třídění. Ve zmíněných souhrnných publikacích nebylo možno řešit problematiku v dostatečné hloubce pohledu a proto se Český statistický úřad k některým oblastem údajů vrací v monotematických analýzách.

Ve sčítání 1991 byl poprvé v poválečném období zjišťován údaj o místě trvalého bydliště obyvatel v době narození. Tato otázka byla i součástí sčítání 2001. Zpracované údaje poskytují velmi cenné informace o výsledcích dlouhodobého migračního pohybu obyvatelstva. Údaje roku 2001 je možno porovnat s výsledky zjištěnými před deseti lety. Protože předpokládáme zájem o tyto informace u institucí či jednotlivců i mimo statistický úřad, zpracoval ČSÚ publikaci uvádějící a komentující složení obyvatelstva České republiky dle místa narození (ve smyslu tohoto pojmu vysvětleného v následující kapitole). Domníváme se, že uvedené údaje poslouží k dokreslení pohledu na migrační proudy v jednotlivých obdobích a zároveň doplní charakteristiky obyvatelstva. Struktura obyvatelstva z hlediska jeho územního původu patří mezi ty faktory, které ovlivňují různé jevy sledované nejen v demografii, ale i dalších společenských vědách.

V roce 1994 byla vydána publikace Obyvatelstvo České republiky podle místa narození, komentující výsledky zjištěné sčítáním 1991. Tato publikace na předešlou navazuje, využívá možnosti srovnání s předešlým stavem a rozšiřuje pohled o analýzu dlouhodobé vzájemné migrace mezi kraji České republiky s doplněním údajů o významných migračních proudech i za okresy.

Publikace má dvě základní analytické části. V první se zabývá rozmístěním a strukturou obyvatelstva dle jednotlivých prostorových možností vztahu mezi místem narození a bydlištěm. V druhé části je za jednotlivé kraje zpracována a analyzována mezikrajská bilance dlouhodobé migrace vyplývající z údajů zjištěných sčítáním.